

YUSUF TUNÇBİLEK

KARAÇAY- BALKARLILARIN KİMLİK ALGISI

Türklük, Çerkezlik, Kafkasyalılık

ARAŞTIRMA-İNCELEME

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 211

Araştırma-İnceleme: 28

ISBN 978-625-7471-58-9

Sertifika No: 52315

1. Baskı: İstanbul, 2022

Yazar:

Yusuf Tunçbilek

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Editör:

Nuh Muaz Kapan

Sayfa/Kapak Düzeni:

DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Egokitap (Sertifika No: 51549)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Yusuf Tunçbilek

Karaçay-Balkarlıların Kimlik Algısı: Türklük, Çerkezlik, Kafkasyalılık

İstanbul : DBY Yayınları, 2022.

267 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 211)

ISBN 978-625-7471-58-9

1- Tarih 2- Siyasi Tarih 3- Sosyoloji 4- Kimlik 5- Göç 6- Kafkasya

Bu kitap, Haziran 2021 tarihinde Marmara Üniversitesi Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü Orta Doğu Sosyolojisi ve Antropoloji Ana Bilim Dalı'nda Doç. Dr. Ali Erken danışmanlığında tamamlanan "Karaçay-Balkarlıların kimlik algısı: Türkiye örneği" başlıklı yüksek lisans tezinin yeniden düzenlenmiş ve güncellenmiş halidir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

Tel. - Faks: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

YUSUF TUNÇBİLEK

KARAÇAY- BALKARLILARIN KİMLİK ALGISI

Türklük, Çerkezlik, Kafkasyalılık

ARAŞTIRMA-İNCELEME

“dün”den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

İçindekiler

Kısaltmalar..... 9

Giriş 11

I. BÖLÜM

Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve:

Kimlik ve Ötesi

Tarihin İzinde: Kimlik Tartışmaları ve Farklılaşmaları 15

Yeni Sosyal Hareketlerin Kimlikler Üzerindeki Etkisi 18

Türk Kimliği Üzerine Tartışmalar 20

Osmanlı Dönemi Türk Kimliğine Bakış 21

Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Türkiye’sinde

Kimlik Siyaseti 23

Türkiye Cumhuriyeti’nin Kimlik Politikaları 25

Türk Milliyetçiliği Üzerine Aydınların Etkisi 29

Ekonomi Politigin Türkçülük Üzerindeki Etkileri 31

Fayda ve Zarar Arasında Türk Olup Olmamak 35

Sovyetler Birliği’nin Kimlik Politikaları 36

Rusya Federasyonu’nun Kimlik Politikaları 38

Rusya ve Türkiye Arasında Karaçay-Balkarlılar 39

II. BÖLÜM

Kafkas Göçleri ve Siyasi Tarihi

Çarlık Rusya'nın Kafkasya'ya Etkileri	41
Kafkasyalıların Büyük Göçü.....	45
Karaçay-Balkarlıların Göç Serüveni	47
2 Kasım 1943 Karaçay ve 8 Mart 1944 Balkar Sürgünleri.....	50
Drau Trajedisi: Birleşik Krallık ve Sovyetler Birliği Arasında.....	54
Mültecilerin Türkiye'ye Gelişi	59
Amerika'daki Karaçay-Balkarlılar	61
Göç ve Kimlik	61
Kafkasyalıların Yeni Yerleşim Yerlerine Uyumu ve	
Kimlik İnşası	61
Birleşik Kafkasya Dağlıları Cumhuriyeti'nden Geriye Kalan.....	64
Göç Sonrası Avrupa'daki Kafkas Yapılanmaları ve Etkileri	66
Kafkas Kimliğinin Küllerinden Doğuşu	69
Bitmeyen Göç.....	71
Türklük ve Çerkezlik Arasında Kafkasyalı Kimliğinin Oluşumu.....	72
1923-1950: Cumhuriyet Dönemi.....	73
1950'ler: Demokrasinin Gelişi.....	75
1960'lar: Sosyal Hareketlerin Doğuşu.....	80
1970'ler: İdeolojik Sıkışma	81
1980'ler: Darbenin Getirdiği Durgunluk.....	87
1990'lar: Kaos İçerisinde Demokratikleşme	89
2000'ler: Krizin Ardından Gelen Refah	92
2010'lar: Refahın Ardından Gelen Huzursuzluk	96
Kısa Türkiye Tarihinin Kafkas Kimlikleri Açısından Önemi.....	100

III. BÖLÜM

Karaçay-Balkarlıların Diğer Kafkas Toplularından Farklaşması

Kimlik Siyaseti ve Toplumsal Değişme	101
Kafkas Göçmenlerinin Kendi İçlerinde Ayrışmaları.....	101
Kafkas Kimliğinin Açmazları.....	102

Kafkas Kimliğinden Etnik Kimliklere.....	104
Etnik kimliklerin İsimlendirmelerle Olan İlişkisi.....	105
Muğlaklık ve Milliyetçilik Arasında Çerkez Kimliği	105
Çerkez Kimliğinin Politikleşmesi	109
Karaçay-Balkarlı Kimliğinin Gelişimi.....	111
Sovyetler Birliği'nin Karaçay-Balkar Kimliğine Etkisi.....	112
Sovyetler Yıkılırken Karaçay-Balkarlılar	113
Türkiye'deki Karaçay-Balkarlıların Kafkasya ile Temasları.....	116
Türkiye Cumhuriyeti Kurumlarının Karaçay-Balkarlılara İlgisi ..	119
Batılı Aydınların Karaçay-Balkarlılara İlgisi	123
Kafkasya'daki Karaçay-Balkarlı Aydınların Etkileri.....	124
Türk Aydınlarının Karaçay-Balkarlılara İlgisi	126
Türkiye'de Karaçay-Balkarlı Aydınlar	127
Entelektüel Mülteci Mahmut Duda.....	128
Birleşik Kafkasyacı Yılmaz Nevruz	134
Türk Milliyetçisi Hayati Bice	141
Akademik Aydın Ufuk Tavkul.....	148
İdealist Bilim Adamı Adilhan Adiloğlu	154
Karaçay-Balkar Aydınlarının Genel Değerlendirilmesi.....	163
Türkiye'deki Karaçay-Balkarlıların Kurdukları Sivil Toplum	
Kuruluşları	165
Konya'daki Karaçay-Balkar Örgütlenmeleri	166
Eskişehir'deki Karaçay-Balkar Örgütlenmeleri.....	167
Ankara'daki Karaçay-Balkar Örgütlenmeleri.....	169
Batı'daki Karaçay-Balkar Örgütlenmeleri.....	170
Diğer Karaçay-Balkar Örgütlenmeleri.....	171
Son Dönem Muhacirlerin Kurduğu Karaçay-Balkar	
Örgütlenmeleri	175
Karaçay-Balkar Derneklerinin Federasyonlaşma Sancıları	177
Karaçay-Balkar Sivil Toplum Kuruluşlarının Değerlendirilmesi..	178
Karaçay-Balkarlıların Çıkardığı Süreli Yayınlar	179
Aydın Merkezli Yayınlar	180
Konya Karaçay-Balkarlılarının Sesi: Başhüyük.....	181
Yerelden Ulusötesine: Küzgülü	182

Genç Girişimcilik Örneği: Kama	185
Karaçay-Balkar Dilinde Yayın: Mingitav.....	186
Amerika'daki Karaçay-Balkar Yayınları	186
Sürelî Yayınların Genel Değerlendirmesi	188

IV. BÖLÜM

Karaçay-Balkarlıların Kimlik Algısı

Kimliğin Ortaya Çıkışı: Tanışma Ritüelleri	195
Bitmeyen Göç: Kafkasya'dan Kimlik İthalatı	197
Öğrenilen Kimlik: Türklük	201
Daralan Kimlik: Çerkezlik.....	205
Kuşatıcı Kimlik: Kafkasyalılık	209
Etnik Kimlik: Karaçay-Balkarlılık	210
Etnik Kimliğin Ötesinde: Müslümanlık	218
Grup İçi Kimlikler: Tavluluk ve Alanlık.....	221
Kariyer İnşa Etmek: Kimliksizlik	224
Kimlik İnşa Merkezleri: Kafkas Dernekleri.....	226
Evlilik Yoluyla Kimliklenmek: Sonradan Karaçay-Balkarlılık.....	232
Karaçay-Balkarlılar ve Dijital Kimliklenmeler	233
Batı'da Kimlik İnşa Etmek: Amerika ve Avrupa'daki Karaçay-Balkarlılar.....	234
Derinlemesine Görüşmelerin Değerlendirilmesi	239
Sonuç	241
Ek: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	247
Kaynakça	249
İsim Dizini	257
Kavram Dizini	261

Giriş

İnsanın “Ben kimim?”, toplumların ise “Biz kimiz?” sorusuyla başladıkları arayışlar tarihin her döneminde özgün cevaplara yol açmıştır. Tarih ve coğrafya merkezli cevapların baskın çıktığı bu sorulara kimi zaman din, kimi zaman ise etnik köken merkezli cevaplar verilmiştir. Bazen ideoloji ve devletlerin baskın olduğu dönemler de ortaya çıkmıştır. Ontolojiyle bağlantıları yadsınamayacak bu soru ve cevapların sosyal bilimlerde bir karşılığı kimlik araştırmaları olmuştur.

Kimlik; politika, etnisite, birey üçgeninde fonksiyonel ve tartışmalı bir sahadır. Sosyoloji, antropoloji ve siyaset bilimini ilgilendiren bu alan dahilinde bilimsel içerik sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu kapsamda yapılan araştırmada hedeflenen ise çeşitli tarihlerde Kafkasya'dan Türkiye'ye göç etmiş, literatürde isimleri Karaçay-Balkarlılar olarak geçen halkın kimlik algılarının anlaşılıp değerlendirilmesidir. Türk, Kafkas, Çerkez ve Müslüman gibi kimliklerle bağlantılı Karaçay-Balkarlı kimliğinde kırsal ve kent bölgelerindeki sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve sosyo-politik durumlara göre yaşanan değişkenlikler tartışılıp açıklanacaktır.

Birinci bölümde kimlik odaklı teorik literatüre girilecek ve kimliğin genel tanımı yapılacaktır. Özellikle etnik kimliğin insanlar için ifade ettiği anlama odaklanılacak bölümde, hayatın içerisinde

kimliğin işlevsel ve anlamlı taraflarından bahsedilecektir. Beraberinde yeni sosyal hareketlerin etnisite ve kimlik hareketleri üzerindeki etkileri, Türk kimliğinin tarihsel anlamda ortaya çıkışı ve Osmanlı, Türkiye devletlerinin kimlik politikaları incelenecektir. Sovyetler Birliği ve Rusya'nın kimlik politikalarının da ele alınacağı bu bölümde, Kafkasyalılar ve Karaçay-Balkarlıların devlet merkezli ideolojilerden nasıl etkilendikleri ortaya konulacaktır.

İkinci bölümde, sürgün ve göçlerin kimlikler açısından önemi tartışılacaktır. 21 Mayıs 1864 Büyük Sürgün, 1943-44 Sürgünleri ve Drau Trajedisi gibi olaylar etkileri açısından özetlenmeye çalışılacaktır. Sürgün ve göçler hem Kafkasyalılar ve Karaçay-Balkarlıların Türkiye'de bulunmalarını sağlayan olaylar olmaları hem de kimlik inşalarında etkili olmaları nedeniyle önemlidir. Bu bölümde, Avrupa'dan çeşitli olaylar neticesinde Türkiye'ye gelen Kafkasyalı mültecilerin dernek merkezli çalışmalarının genel kitleye olan etkisi ve bütün bu süreçlerin ardından göçlerin günümüze kadar devamlılığı incelenecektir. Kafkasya'dan Türkiye'ye ve Türkiye'den Amerika'ya yapılan göçlerin devam etmesinin din ve ekonomi gibi nedenler merkezli inceleneceği bölümde; Osmanlı, Çarlık Rusya, Sovyetler Birliği, Rusya ve özellikle Türkiye siyasi tarihiyle birlikte gelişen süreçlerin kimlikler üzerindeki etkileri, kimliğin yaşanan coğrafyayla olan bağlantıları açıklanacaktır.

Üçüncü bölümde, ayrışan Kafkas kimliklerinin kendilerine has milliyetçilikleri ele alınacaktır. Bölgesel isimlendirmeler ve etnik kimlikler arasında yaşanan, çeşitli ideolojik bakışların ve fikir akımlarının etkisinde olan kimliklerin değişime açık anlam dünyaları keşfedilecektir. Yine sırasıyla, Kafkas ve Çerkez üst kimliklerinin siyasi ve tarihsel olaylarla birlikte Karaçay-Balkarlılarla olan ilişkisi açıklanacaktır. Kafkas kimliği, özellikle Soğuk Savaş atmosferinde sivil toplum merkezli birleştirici fonksiyonuyla önemli bir fenomendir. Çerkez kimliği ise halk arasındaki popülaritesi, zamanla politikleşmesi, kapsayıcılığı ve dışlayıcılığı bağlamalarında ele alınacaktır. Soğuk Savaş'ın ardından Kafkasya'da

ortaya çıkan kaosun etkisiyle etnik kimliklerin baskınlaşmış Sovyetler Birliği ve Rusya etkisiyle olan ayrışmalarının ele alınacağı aynı bölümde, Türkiye'ye yapılacak kimlik ithalatına değinilecektir. Bunun yanında bütün değişimleriyle birlikte, Karaçay-Balkarlıların ürettikleri kimlik algısı, direkt onların içerisinden çıkan aydınlar, kurdukları sivil toplum kuruluşları ve çıkardıkları dergiler üzerinden incelenecektir.

Dördüncü bölümde ise Türkiye'deki Karaçay-Balkarlılarla yapılan görüşmeler değerlendirilecektir. Zaman ve maddi güç el verdiğince Türkiye'nin birçok noktasına seyahat edilerek farklı toplumsal kesimlerden Karaçay-Balkarlılarla irtibata geçilen araştırmada derinlemesine görüşme tekniği uygulanmıştır. Tezin başlangıç aşamasında ağırlıklı olarak köylerdeki vatandaşlarla temas kurulmaya çalışılsa bile, gelişmeler neticesinde kimlikle ilgili daha fazla sözü olan şehir merkezlerindeki insanlar öne çıkmış, sivil toplum kuruluşlarındaki katılımcılar, kanaat önderleri ve aydınlarla internet üzerinden görüntülü görüşmeler ağırlık kazanmıştır. Araştırma sırasında Karaçay-Balkarlılara aynı sorular sorulmasına rağmen, gidışata göre farklı sorular sorulup kimliğe dair düşünceler açılmaya çalışılmıştır. Örneğin katılımcı kimlikle bağlantıları yadsınamayacak siyasi konulara girdiyse engellenmemiş, bütün yorumlar dikkate alınmıştır. Süre bakımından ucu açık yöntemin uygulandığı görüşmelerde katılımcıları ya da araştırmacıyı kısıtlayan mekan, süre gibi çeşitli engeller imkanlar dahilinde ortadan kaldırılmaya ve araştırmanın rahat bir ortamda yapılmasına uğraşılmıştır. Aynı bölümde Karaçay-Balkarlıların söylemleri üzerinden Türklük, Kafkasyalılık, Çerkezlik, Müslümanlık gibi kimliklerle olan etkileşimleri tartışılacaktır. Bu görüşmeler dışında yine konuyla ilgili birçok Karaçay-Balkarlı kişiyle görüşülmüş, sahada farklı etkinliklerde bizzat bulunularak büyük çoğunluğun kimlik algısı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sırasında toplam 47 kişiyle görüşülmesine rağmen bunların yalnızca ilk 17 tanesi yüz yüze gerçekleşmiş, geri kalan

30 görüşme ise ağırlıklı olarak internet üzerinden görüntülü, az bir kısmı ise telefon görüşmesi şeklinde yapılmıştır. Bütün görüşmeler kayıt altına alınmış, gerekli kısımlar yazıya geçirilip analiz edilmiştir. Uzun bir dönem süren görüşmelerde katılımcılara 19 soru sorulmuştur. Sürenin müsait olduğu durumlarda bu sayı 23'e kadar çıkabilmiştir. Muhataba göre farklı soruların geliştirildiği ve katılımcının girdiği konulara müdahale edilmediği bu görüşmelerde öncelenen Kafkasyalı, Türk, Çerkez ve Karaçay-Balkarlı gibi kimliklerle ilgili görüşlerin ortaya çıkarılmasıdır.

Çalışma özetle Türkiye'de Karaçay-Balkarlıların kendi içlerinde tartışıp dışarıya yansıtmadıkları önemli sorular etrafında olmaktadır. Karaçay-Balkarlılar kimdir? Türkçe bir dil konuşmaları onların Türk olduklarını gösteriyor mudur? Kafkas topluma dışarıdan bakanların onlara Çerkez demesi, onları Çerkez yapar mı? Kafkasya'dan çıkmaları, bölgedeki halklar ve kültürlerle karışmaları onların Kafkasyalı olduğunun kanıtı değildir? Hatta onların inandıkları din olan İslam, Müslümanlık kimliğinin önemini göstermez mi?

Sonuç olarak Türkiye'deki Karaçay-Balkarlıların kimlik serüvenini etkileyen bütün süreçlerin ele alınacağı araştırmada, literatür ve derinlemesine görüşmelerin desteğiyle Türklük, Kafkasyalılık, Çerkezlik, Müslümanlık ve Karaçay-Balkarlılık gibi kimliklerin kendi aralarındaki etkileşim; uyum, geçişkenlik ve çatışma merkezli olarak incelenecektir. Türkiye ve Rusya merkezde olmak üzere, Amerika ve Avrupa ile ulusötesi ilişkiler kuran Karaçay-Balkarlılar özelinde gerçekleşen bu çalışmada, insanların kendilerini tanımlamaları üzerinden kurguladıkları aidiyet ve kimlik algılamalarının dönüşüm ve gelişim izlenceleri takip edilecektir. Nihai noktada Türkiye'de Karaçay-Balkarlıların dış etkilere son derece açık kimliklenme süreçleri ve kendilerine has geliştirdikleri özgün kimlik anlayışı bütün yönleriyle tespit edilip açıklanacaktır.

Kaynakça

- Türk Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu Yayınları I, *Göç'ten Konular*, İstanbul: 1962.
- Abayhan, Zekeriya, "Başkan'dan Mesaj" *Karaçay Malkar Başhüyük Altı Aylık Kültür-Düşünce ve Haber Dergisi*, Sayı.2, Ağustos 2003, s.2-3.
- Adiloğlu, Adilhan, "Haberleşelim", *Karaçay Malkar*, Sayı.1, 1992.
- Adiloğlu, Adilhan, *Karaçay-Malkar Türkleri*, Ankara: Yeni Zamanlar Dağıtım, 2005.
- Adiloğlu, Adilhan, *Karaçay-Malkar Türkleri*, Ankara: Yeni Zamanlar Dağıtım, 2005.
- Adiloğlu, Adilhan, *Kitabü Mürşidi'n-Nisa / Karaçay-Balkar Türkçesiyle Basılmış İlk Kitap*, Ankara: Yeni Zamanlar Dağıtım, 2006.
- Adiloğlu, Adilhan, *Makaleler ve İncelemeler 1*, Ankara: 2005.
- Adiloğlu, Adilhan, *Sovyet Döneminde Karaçay-Malkar Edebiyatı*, Ankara: 2005.
- Adiloğlu, Adilhan, *Sovyet Egemenliğinden Önceki Karaçay-Malkar Edebiyatı*, Ankara: Gece Kitaplığı, 2016.
- Ahmad, Feroz, *Bir Kimlik Peşinde Türkiye*, Sedat Cam Karadeli (çev.), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.
- AKBA, Husey Totorgul ve Hamit Özbek ile yapılan görüşmeler, "Karaçay Türkleri Camii", "United Islamic Center", 2003, s.66-69.
- Akçura, Yusuf, *Üç Tarz-ı Siyaset*, İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2015.
- Akil, Sıpağarlanı Hazer, "Kabardeyler Yine Oyun Peşinde", *Karaçay Malkar*, Sayı.4, 1993.
- Aktürk, Şener, *Almanya, Rusya ve Türkiye'de Etnisite Rejimleri ve Milliyetçilik*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015.

- Aktürk, Şener, *Türkiye'nin Kimlikleri*, İstanbul: Etkileşim Yayınları, 2013.
- Aslanbek Mahmut, *Karaçay ve Malkar Türklerinin Faciası*, Ankara: Çankaya Matbaası, 1952.
- Aşçı, Mehmet, "Başhük-Karaçay Kültür ve Yardımlaşma Derneği Ambleminin Oluşumu", *Karaçay Malkar*, Sayı.4, 1993.
- Avagyan, Arsen, *Osmanlı İmparatorluğu ve Kemalist Türkiye'nin Devlet-İktidar Sisteminde Çerkesler*, İstanbul: Belge Yayınları, 2004.
- Avagyan, Arsen, *Osmanlı İmparatorluğu ve Kemalist Türkiye'nin Devlet-İktidar Sisteminde Çerkesler*, İstanbul: Belge Yayınları, 2004.
- Bağ, Yaşar, "Çerkeslerin Dramı: İşgal, Soykırım, Sürgün ve Göç" *Kafkasya Yazıları*, Sayı.2, Yaz 1997, s.44-56.
- Bahçe, Ömer Orkun, "Musa Korkmaz ile yapılan söyleşi", *Kama*, Sayı.1, Ekim 2017, s.44-51.
- Baraz, Aytuğba, *Küçgü*, Sayı. 3, 2007, s.14-15.
- Berzeg, Sefer E., *Kafkas Diasporası'nda Edebiyatçılar ve Yazarlar Sözlüğü*, Samsun: Nart Yayıncılık, 1995.
- Beslener, Zeynel Abidin, *Türkiye'de Çerkes Diasporasının Siyasi Tarihi*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016.
- Bice, Hayati, "Bir Hüzün Bestesidir Her Veda", *Türk Yurtları Üç Aylık Dergi*, Sayı.8, Ekim-Kasım-Aralık Güz 1993.
- Bice, Hayati, "Bloklar Satrançındaki Açmaz: Batı-Türkiye-İslam-Sovyetler", *Türk Yurtları Üç Aylık Dergi*, Sayı.3, Temmuz-Ağustos-Eylül Yaz 1990.
- Bice, Hayati, "Halleşelim; Helalleşelim...", *Türk Yurtları Üç Aylık Dergi*, Sayı.4, Ekim-Kasım-Aralık Güz 1993.
- Bice, Hayati, "Kafkasya Üzerine Bugün", *Türk Yurtları Üç Aylık Dergi*, Sayı.4, Ekim-Kasım-Aralık Güz 1990.
- Bice, Hayati, "Karaçay-Malkar Türkleri", *Türk Yurtları Üç Aylık Dergi*, Sayı.1, Ocak-Şubat-Mart Kış 1990.
- Bice, Hayati, "Yolun Başında Birkaç Söz", *Türk Yurtları Üç Aylık Dergi*, Sayı.1, Ocak-Şubat-Mart Kış 1990.
- Bice, Hayati, *İşaret Taşları*, İstanbul: İnsan Yayınları, İstanbul, 2006.
- Bice, Hayati, *Kafkasya'dan Anadolu'ya Göçler*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 1990.
- Bice, Hayati, *Türk Yurtları Üzerine Notlar*, İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları, 2010.
- Bice, Hayati, *Türkistan Rüyası*, İstanbul: Post Yayın, İstanbul, 2019.

- Bice, Hayati, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar*, Ankara: Panama Yayıncılık, 2016.
- Boz, Erdoğan, *Söylem Olarak Kimlik: Çerkesliğin Söylemsel İnşası*, (Yayınlanmamış Doktora tezi, Hacettepe Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019).
- Buğra, Ayşe & Osman Savaşkan, *Türkiye'de Yeni Kapitalizm*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014.
- Can, Ömer, *Küçgü*, Sayı.3, 2007, s.8-9.
- Cheterian, Vicken, *Kafkasya'da Savaş ve Barış Rusya'nın Sorunlu Hudu*, Erol Kaplan (çev.), İstanbul: Belge Yayınları, 2017.
- Cornell, Svante E., *Small Nations and Great Powers A Study Of And Ethnopolitical Conflict In The Caucasus*, London: Routledge Curzon Press, Caucasus World, 2001.
- Çağaptay, Soner, *Türkiye'de İslam, Laiklik ve Milliyetçilik Türk kimdir?*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009.
- Çapraz, Hayri, "Sovyetler Birliği Tarih Yazımında Karaçay-Malkarların Kökeni Konusu", *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Cilt.6, Sayı.2, 2019, s.269-299.
- Çayır, Kenan, "Toplumsal Sahnenin Yeni Aktörleri: Yeni Sosyal Hareketler" *Yeni Sosyal Hareketler* içinde (13-34), İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2016.
- Çiloğlu, Fahrettin, "Kafkasya Konusunda Yanılgılar ve Yanlışlar", *Kafkasya Yazıları*, Sayı.3, Kış 1998, s.40-44.
- Dencausse, Helene Carrere, *Dünyayı Değiştiren Altı Yıl 1985-1991: Sovyet İmparatorluğu'nun Yıkılışı*, Şehsuvar Aktaş (çev.), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2020.
- Dikkaya, Mehmet, "Kafkasya-Osmanlı İlişkileri: Tarih, Bugün ve Geleceğe Dair Bazı Değerlendirmeler", Kolektif, *Kafkaslarda Türk Dili ve Kültürünün Etkileri: 5-6 Mart 2009* içinde (139-158), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2013.
- Doğan, İsmail, "Yusuf Baksan Efendioğlu'nun Günlükleri ve Ona Gönderilen Mektuplardan Karaçay-Malkar Türklerinin Gördükleri Sürgün, Katliam ve İşkenceler" *Türkiz*, Yıl.6, Sayı.32, Mart -Nisan 2015, s. 181-194.
- Doğan, İsmail, *Mülteci Kamplarından Karaçay-Malkar Türkçesi Mektupları*, Konya: Karaçay Kültür Derneği, 1992.
- Doğbay, Orhan, "Rusya ve Kamu Diplomasisi Matruşkası Rodina'dan DÇB'ye", *Mızağ Dergi*, Sayı.3, Temmuz-Ağustos-Eylül 2018, s.36-41.

- Duda, Mahmut, "M. Şamil" Birleşik Kafkasya Üç Aylık Dergi, Sayı.1, Aralık-Ocak-Şubat 1994-95, s.58-62.
- Duman, Ümit, "Sunuş Yazısı" *Kafkas Kültür Derneği 1952-2012*, 60. Yıl Andaç, 2012.
- Duman, Yahya, "Türkiye'deki Kuzey Kafkasyalılar", *Kafkasya Yazıları*, Sayı.2, Yaz 1997, s.27-35.
- Erken, Ali, Amerika ve Modern Türkiye'nin Oluşumu, İstanbul: Vakıf-bank Kültür Yayınları, 2020.
- Findley, Carter V., *Modern Türkiye Tarihi: İslam, Milliyetçilik ve Modernlik 1789-2007*, Güneş Ayas (çev.), İstanbul: Timaş Yayınları, 2011.
- Forsyth, James, *Kafkasya*, Timuçin Binder (çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2019.
- Fragner, Bert G., "Sovyet Milliyetçiliği: Orta Asya'nın Bağımsız Cumhuriyetlerine Kalan İdeolojik Miras", *Orta Asya ve İslam Dünyasında Kimlik Politikaları: 20. Yüzyılda Milliyetçilik, Etnisite ve Emek içinde* (23-48), Willem Van Schendel & Eric J. Zürcher (Ed.), Selda Somuncuoğlu (çev.), İstanbul: İletişim Yayınları, 2004.
- Giddens, Anthony, *Modernite ve Bireysel Kimlik*, Ümit Tatlıcan (çev.), İstanbul: Say Yayınları, 2019.
- Gordin, Yakov, *Kafkas Atlantisi: 300 Yıl Süren Savaş*, Uğur Yağanoğlu (çev.), İstanbul: CSA Yayın, 2014.
- Göçer, Hakan, "Ethğin Günü", *Karaçay Malkar*, Sayı.1, 1992, s.2-3.
- Gökalp, Ziya, *Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak*, İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2014.
- Grannes, Alf, "Küçük Bir Sovyet Azınlık Dili: Karaçayca Yayınlar Üzerine Kantitatif Bir Analiz", Mehmet Soluk (çev.), *Türk Yurtları Dergisi*, Sayı.1, Ocak-Şubat-Mart Kış 1990.
- Hatam, Necdet, *Türkiyeli Çerkes Çemberi*, Ankara: Karınca Yayınları, 2011.
- Hentsch, Thierry, *Hayali Doğu: Batı'nın Akdenizli Doğu'ya Politik Bakışı*, Aysel Bora (çev.), İstanbul: Metis Yayınları, 2016.
- Hills, Alice, *Britain and the Occupation of Austria, 1943-45*, London: Macmillan Press Ltd., 2000.
- Hobsbawm, Eric J., *1780'den Günümüze Milletler ve Milliyetçilik: Program, Mit, Gerçeklik*, Osman Akınhay (çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1993.
- Hutchinson, John Charles, *Continuity in Russian and Soviet Nationalities policies: The Deported Peoples of World War II Under Two Regimes* (University of British Columbia, Slavic Studies, Vancouver, 1962).
- Hür, Ayşe, *Türklerin Öteki Tarihi*, İstanbul: Literatür Yayınları, 2020.

- İnan, Afet, *Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2000.
- Kaşaşay, Dilber, "Karaçay-Çerkes'te On Beş Gün" *Kafdağı Dergisi*, Şubat-Mayıs 1990, s.22-33.
- Kaşaşay, Dilber, *Karaçay Malkar Halkının Birinci Kültür Festivali Üstüne*, Ankara: Gündoğan Yayınları, 1993.
- Karadaş, Yalçın, "Çeçenlerin Yüzüne Bakamıyorum", *Kafkasya Yazıları*, Sayı.8, İlkbahar-Yaz 2000, s.91-92.
- Karça, Ramazan & Hamit Zübeyr Koşay, *Karaçay-Malkar Türklerinde Hayvanlık ve Bununla İlgili Gelenekler*, Ankara: A.Ü. DTCF Yayınları, 1954.
- Karça, Ramazan, "Kuzey Kafkasya'da Milliyetçiliğe Karşı Savaş", *Sovyetler Birliğini Öğrenme Enstitüsü*, Sayı.19, 1960, s.48-62.
- Karpat, Kemal H., *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, Bahar Tırnakçı (çev.), İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.
- Kaya, Ayhan, "Türkiye'de Çerkesler", *Türkiye'nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler içinde* (133-152), M. Murat Erdoğan, Ayhan Kaya (Drl.), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015.
- Kaya, Ayhan, *Türkiye'de Çerkesler Diasporada Geleniğin Yeniden İcadı*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011.
- Kılıçbay, Mehmet Ali, "Kimlikler Okyanusu", *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Yıl.6, Sayı.23, Mayıs-Haziran-Temmuz 2003, s.155-159.
- Koçkar, M. Tekin, *Karaçay-Balkar Kültürünü Geleceğe Taşımak Projesi*, Eskişehir: Eskişehir Kuzey Kafkas Karaçay Balkar Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları, 2017.
- Kumuk, Cem, *Kafkasya Aydınlık Günlerini Arıyor: Neredesin Prometheus*, İstanbul: Alfa Yayınları, 2004.
- Laypanov, Kazi T. & İsmail M. Miziyev, *Türk Halklarının Kökeni*, İstanbul: Selenge Yayınları, 2019.
- Mardin, Şerif, *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 1, İstanbul: İletişim Yayınları, 1985.
- Miskulin, Matthew, *Chaos and Confusion: British Oversight of Russian Repatriations in Postwar Southern Austria*, (Victoria: University of Victoria, Department of History, 2012).
- Nemeth, Gyula, *Kumuk ve Balkar Lehçeleri Sözlüğü*, Kemal Aytac (çev.), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.
- Nevruz Karaçaylı, Yılmaz, "Komünizm Karşısında K. Kafkasya", *11 Mayıs 1918 Şimali Kafkasya'nın İstiklali*, İstanbul: Kuzey Kafkas Türk Kültür ve Yardım Derneği Yayınları, 1965.

- Nevruz Karaçaylı, Yılmaz, “Kuzey Kafkasya Birleşik Cumhuriyeti”, *Birleşik Kafkasya Üç Aylık Dergi*, Sayı.1, Ağustos-Eylül-Ekim 1964, s.22-27.
- Nevruz, Yılmaz, “Kuzey Kafkasya Meselesinin Temel Stratejileri”, *Birleşik Kafkasya*, Sayı. 5, Aralık, Ocak, Şubat 1995-1996, s.1-15.
- Nevruz, Yılmaz, “Birleşik Kafkasya’dan” *Birleşik Kafkasya*, Sayı. 1, Aralık, Ocak, Şubat 1995-1996, s.1-2.
- Nevruz, Yılmaz, *Umumi Kafkas Tarihine Giriş II*, İstanbul: Sebül Yayınevi, 2016.
- Özkan, Kadir, “Karaçay Malkarlıların Var Oluşlarının Ana Hatları”, *Karaçay Malkar Başhüyük Altı Aylık Kültür-Düşünce ve Haber Dergisi*, Sayı.2, Ağustos 2003, s.204-207.
- Pohl, J. Otto, *Ethnic Cleansing in the USSR, 1937-1949*, Westport: Greenwood Press, 1999.
- Pröhle, Wilhelm, *Karaçay Lehçesi Sözlüğü*, Kemal Aytaç (çev.), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1991.
- Ramazan, Musa, *Bir Kafkas Göçmeninin Anıları*, İstanbul: Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, 1997.
- Roux, Jean-Paul, *Türklerin Tarihi: Pasifik’ten Akdeniz’e 2000 Yıl*, Aykut Kazancıgil & Lale Arslan Özcan (çev.), İstanbul: Dergah Yayınları, 2020.
- Sarı, Mehmet, *Kazım Meçi’nin Karaçay Türkçesi Mevlidi*, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2009.
- Semenova, Soufilia, *Nart Boyu Türklerin Hun-Karaçaylıların Atasözleri*, İstanbul: Kaynak Yayınları, 2006.
- Sever, Metin, *Kafdağı’nın Bu Yüzü Türkiye’deki Kafkas Kökenliler*, İstanbul: Doğan Kitap, 1999.
- Siemieniec-Goias, Ewa, *Karachay-Baikar Vocabulary of Proto-Turkic Origin*, *Studia Turcologica Cracoviensia*, Krakow: Jagiellonian University Institute of Oriental Philology, 2000.
- Smith, Anthony D., *Milli Kimlik*, Bahadır Sina Şener (çev.), İstanbul: İletişim Yayınları, 2017.
- Smith, Anthony D., *Ulusların Etnik Kökeni*, Sonay Bayramoğlu (çev.), Ankara: Dost Kitabevi.
- Solmaz, Sefer, “Anadolu’daki Karaçay Varlığı” *Türk Yurtları Dergisi*, Sayı.3, Temmuz-Ağustos-Eylül Yaz 1990.
- Soysal, A. Gün, “Rusya Kökenli Aydınların Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin İnşasına Katkıları” *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce Cilt 4 Milliyetçilik* içinde (483-514), İstanbul: İletişim Yayınları, 2002.
- Sunata, Ulaş, “Diasporanın Sosyokültürel Hafızası Olarak Çerkes Köyü”, Kolektif, *Sosyokültürel Yönleriyle Çerkes Toplumunu*, Ankara: Kaf-Dav Yayınları, 2015, s.9-48.
- Sunata, Ulaş, *Hafızam Çerkesçe: Çerkesler Çerkesliği Anlatıyor*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2020.
- Şamil, M., “Mahmut Duda (1909-1981)” *Birleşik Kafkasya Üç Aylık Dergi*, Sayı.1, Aralık-Ocak-Şubat 1994-95, s.58-62.
- Tabakçı, Nurullah, *Alt Kültürlerde Kimlik Türkiye’deki Karaçaylar*, Konya: Kömen Yayınları, 2009.
- Tarcan, Murat, *Küzgü*, Sayı.3, 2007, s.35-37.
- Tavkul, Ufuk, “Linguistik ve Genetik Yapı Etrafında Şekillenen Kafkasya’da Etnik Topluluklar ve Kafkasyalı Kimliği”, *Yeni Türkiye Kafkaslar Özel Sayısı*, Temmuz-Aralık 2015, s.43-55.
- Tavkul, Ufuk, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2002.
- Tavkul, Ufuk, *Etnik Çatışmaların Gölgesinde Kafkasya*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2002.
- Tavkul, Ufuk, *Kafkasya’da Kültürel Etkileşim*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2018.
- Tavkul, Ufuk, *Karaçay-Malkar Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.
- Toker, Çiğdem, *Abdüllatif Şener: “Adım da Benimle Beraber Büyüdü”*, İstanbul: Doğan Kitap Yayıncılık, 2008.
- Tolstoy, Nikolai, *Victims of Yalta*, London: Hodder and Stoughton, 1977.
- Topçu, Murat, *Karaçay-Çerkes (Özerk) Cumhuriyeti’nin Demografik Yapısı*, (Yayınlanmamış Doktora tezi, Marmara Üniv., Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2006).
- Toprak, Zafer, *Türkiye’de Ekonomi ve Toplum: Milli İktisat-Milli Burjuvazi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1995.
- Toumarkine, Alexandre, “Kafkas ve Balkan Göçmen Dernekleri: Sivil Toplum ve Milliyetçilik”, *Türkiye’de Sivil Toplum ve Milliyetçilik* İstanbul: İletişim Yayınları, 2001.
- Turan, M. Aydın, “Çerkeslerde En Temel Sorun Köylülük”, *Birleşik Kafkasya İdealine Adanan Ömür M. Aydın Turan*, İstanbul: Kafkas Vakfı Yayınları, 2018.
- Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi: Karaçay-Malkar Edebiyatı* Cilt: 22, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı, 2002.
- Ufuk Tavkul, “İkinci Dünya Savaşında Kafkasya”, Nesrin Sarıahmetoğlu & İlyas Kemaloğlu (hzl.), *İkinci Dünya Savaşı ve Türk Dünyası*, İstanbul: Türk Dünyası Belediyeler Birliği Yayınları, 2016.

- Ünal, Muhittin, *Kurtuluş Savaşında Çerkeslerin Rolü*, İstanbul: Cem Yayınevi, 1996.
- Ünlü, Barış, *Türklük Sözleşmesi*, Ankara: Dipnot Yayınları, 2020.
- Vasilyeva, Olga & Timur Muzayev, “Kafkasya’da Temel Anlaşmazlıklar” *Kafkasya Yazıları*, Murat Papşu (çev.), Sayı.4, İlkbahar-Yaz 1998, s.35-44.
- Vasilyeva, Olga & Timur Muzayev, “Kuzey Kafkasya’da Milliyetçilik ve Ayrılmışlık” *Kafkasya Yazıları*, Murat Papşu (çev.), Sayı.4, Yaz 1998, s.13-17.
- Vatchagaev, Mairbek, “Karachay Jamaat: History, Reality and Perspective”, *North Caucasus Weekly*, Sayı.8, Bölüm.22, 2007.
- Von zur Mühlen, Patrik, *Gamalhaç ile Kızılyıldız Arasında İkinci Dünya Harbi’nde Sovyet Doğu Halkları*, İstanbul: Şema Yayınevi, 2006.
- Yelbaşı, Caner, *Türkiye Çerkesleri Osmanlı’dan Türkiye’ye Savaş, Şiddet, Milliyetçilik*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.
- Yerasimos, Stefanos, “Sivil Toplum, Avrupa ve Türkiye”, *Türkiye’de Sivil Toplum ve Milliyetçilik*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2001.
- Yeşil, M. Murat, “Karaçaylıların ABD’ye Göç Hareketinin Tarihsel Gelişimi ve Sonuçları”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt.5, Sayı.8, 2016, s.2671-2691.
- Yeşil, Murat, *Türk Basınının Amerika Macerası*, Konya: Literatürk Academia Yayınları, 2017.
- Diğer Kaynaklar**
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, Belge Özeti: Türk Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonu’nun kamuya yararlı cemiyetlerden sayılması. Yer Bilgisi: 154-7315, Dosya Ek: 13 (Belge Tarihi: 16.01.1960).
- Fatima Abayhan’ın Gözünden Sibiryaya Sürgünü ve Drau Faciası – Kafkasya Forumu (caucasusforum.org) (erişim tarihi: 12 Haziran 2020).
- Hayati Bice ile Ahmed Yesevî ve Yesevilik üzerine (dunyabizim.com) (erişim tarihi: 15 Ocak 2021)
- T.C.CUMHURBAŞKANLIĞI: “Bu Seçimlerde Sadece Yeni Bir Meclis ve Hükümet Değil, Türkiye’nin İstikameti de Belirlenecek” (tcbb.gov.tr) (erişim tarihi: 2 Ocak 2021)
- Tekin Koçkar’la Söyleşi | Gusips (erişim tarihi: 15 Aralık 2020).
- Yılmaz Nevruz ile Birleşik Kafkasya üzerine söyleşi - Ajans Kafkas (erişim tarihi: 11 Haziran 2021)

İsim Dizini

A	
Abdullah Dağistani	147
Abdullah Gül	93
Abdullah Temizkan	164
Abdurrahman Bağcı	182
Abdülhamit	24, 49, 166
Abdülkadir Aksu	93
Abdüllatif Şener	93, 184, 208, 216, 255
Abdülmecid Çermoy	64
Abdülvahid Edilgeriyev	98
Adilhan Adiloğlu	51, 121, 127, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 180, 181, 189, 215
Adnan Menderes	79, 224
Ahmet Ağaoğlu	31
Ahmet İlbey Açıkgöz	185
Ahmet Nabi Magoma	68
Ahmet Özkan	85
Ahmet Tezcan	93
Ahmet Tsalkattı	66
Akay Şakman	224
Aleksandr	46
Ali Bars	224
Ali Fuat Cebesoy	25
Ali Han Kantemir	67, 74
Ali Öge	85, 86
Ali Osaev	98
Ali Şahan Bey	68
Ali Süyünç	69, 199
Ali Totorkulov	176
Anton Denikin	224
Anzavur Ahmet	28, 73
Apsatı Demirok	182
Ayaz İshaki	130
Aytuğba Baraz	182, 184
B	
Banu Bahçe	185
Barasbi Baytugan	129, 136
Bekir Sami Günsav	26
Bekir Sami Kunduk	25
Berat Kutbi Kılınçer	175
Berg Hacı Musayev	98
Binali Yıldırım	93
Bülent Arınç	93
Bülent Ecevit	81, 92

C - Ç

Celal Bayar 78
Cemil Çiçek 93
Çerkez Ethem 25, 26, 28, 73, 81, 92
Constantin Borzecki 21
Covhar Dudayev 116

D

Dengir Mir Mehmet Fırat 93
Dilber Kaşay 117, 118, 119, 181, 253
Dobay Toturkul 56
Doğuhan Karabici 185

E

Elbruz Gaytaoğlu 69, 199, 214
Emine Aydobol 70, 214
Engin Özkoç 208
Erdoğan Ateş 182
Erol Karayel 98
Erol Olçok 93
Evliya Çelebi 107

F

Fadeyev 43
Fahri Huvaj 109
Fatıma Abayhan 59, 181, 182, 249, 256
Fethi Tevetoğlu 130

G

Galip Erdem 148
Gazi Edilsultanov 98
Günseli Şurdum Avcı 227
Gyula Nemeth 120, 121, 253

H

Hacı Murat 187
Halimat Bayramuk 139, 140, 199
Haluk Esen 121, 165

Hamit Zübeyr Koşay 129, 132, 253
Haşim Sotay 69, 214
Hayati Bice 127, 141, 142, 143,
144, 145, 146, 147, 148, 163,
180, 189, 256

Haydar Bammat 66, 67
Hidayet Bahçe 182, 184
Hürriyet Ersoy 117, 118, 169, 183
Hüseyin Çelik 93
Hüseyinzade Ali 31

İ

İbrahim Gacıoğlu 198
İlyas Bayçora 222
İmam Mansur 44
İmam Şamil 44, 70, 74, 77, 131,
143, 145, 187
İslam Canibekov 98
İsmail Berkok 107, 226
İsmail Gaspralı 31
İsmail M. Miziyev 125, 253
İsmail Tunçbilek 91, 165, 173
İsmet İnönü 27, 60
İzzet Aydemir 109

K

Kadir Özkan 181
Kadircan Kafılı 77
Kadı Bayramuk 199
Karça Sultan 131
Kaşgarlı Mahmut 203
Kazi T. Laypanov 125, 253
Kazim Meçi 122, 254
Kazim Möçü 159, 160
Kemal Aytaç 118, 120, 121, 253, 254
Kılıç Girey 56, 58, 198
Kızıl İlyas 222
Kofi Annan 236
Kuşçubaşı Eşref 25

L

Laz 23, 93, 94
Lenin 36
Leon Cahun 21
Lidiya Batchaeva 183

M

M. Aydın Turan 83, 255
Mahmut Aslanbek 56, 60, 129, 130,
131, 134, 161, 250
Mahmut Duda 60, 127, 128, 129,
130, 132, 133, 134, 136, 161, 163,
199, 255
Mahmut Özden 85, 92
Medet Önlü 99
Mehmet Akkartal 185
Mehmet Kete 79
Melike Üçer 185
Mihail Gorbaçov 87, 113
Mikail Halil 64, 65
Muhammed Biciyev 175, 176
Muhammed Karaçay 175
Muhammethan Atalık 69
Murat Erdoğan 127, 173, 253
Murat Koçkar 56
Murat Tarcan 182, 183
Murat Yeşil 186, 187
Musa Korkmaz 81, 165, 168, 185, 250
Musa Ramazan 68, 69, 77, 199, 214
Musa Şenibe 115
Mustafa Celaleddin 21
Mustafa Kemal Atatürk 25, 27, 28,
33, 73, 253
Mustafa Tuncer 187

N

Naci Bostan 148
Nazım Ekren 93

Nazım Hikmet 94
Necati İtez 165
Necdet Hatam 80, 109
Necmeddin Bammat 66, 67
Necmeddin Gotsinski 65
Necmettin Erbakan 81, 225
Nevzat Kösoğlu 121
Nurullah Tabakçı 48, 121, 164
Nusret Baş 98

O - Ö

Oğuz Karaçay 141, 148
Ömer Can 184
Ömer Orkun Bahçe 168, 185
Öner Kabasakal 148
Osman Hubiy 161, 162

P

Paterson 61, 170, 234, 237
Patsel 43
Pavel Pastel 42
Promete Birliği 66, 74
Pşimaho Kotse 64, 65, 77
Puşkin 43
Putin 38, 139

R

Ramazan Karça 37, 60, 129, 161
Rauf Orbay 25
Recep Tayyip Erdoğan 92, 93
Rüstem Altemirov 98

S - Ş

Saadet Çağatay 129, 202
Said Şamil 66, 70, 74, 77
Sami Zügül 162, 182
Sefer Solmaz 121, 166
Selim İtez 117, 118, 174, 234

Şerafettin Zeynel Abidin Dağis-
tani 147
Şeyh İsmail Şirvani 147
Şeyh Said 28, 73
Şeyh Şamil 147
Seyit Rıza 28
Seyyid Cemaleddin Kumuki 147
Sofi Tram-Semen 125
Sönmez Baykan 92
Soufilia Semenova 125, 126, 254
Stalin 37, 50, 52, 112, 113, 226, 242

T

Talha Bağcı 121
Tamara Bittirova 160
Tavsoltan Şakman 69
Tekin Koçkar 54, 70, 117, 164, 165,
185, 216, 256
Teoman Koman 224, 225
Timur 114, 115, 131, 256
Tolga Gençer 174
Tolga Şancı 158
Turgut Özal 87, 89, 92

U

Ufuk Tavkul 57, 68, 122, 127, 140,
144, 148, 149, 150, 151, 152, 153,
154, 157, 163, 169, 174, 181, 185,
186, 215, 255

Ufuk Tuzman 169, 174, 185, 186
Ural Yeşil 186, 187
Uzun Hacı 65

V

Vedat Balkan 122, 160, 164

W

Wilhelm Pröhle 121, 254

Y

Yasemin Kuday 185
Yasin Emre Karça 185
Yeltsin 38
Yılmaz Güney 94
Yılmaz Nevrüz 127, 130, 134, 135,
136, 137, 138, 139, 140, 141, 153,
162, 163, 165, 180, 189, 256
Yuriy Kokov 99
Yusuf Akçura 30, 31, 249
Yusuf Baksan Efendioğlu 59, 60, 251
Yusuf İzzet Met 226

Z

Zaurbek Amriyev 98
Zekeriya Abayhan 59, 181, 182,
249, 256
Ziya Gökalp 30, 31

Kavram Dizini

A

Abaza 92, 93, 102, 103, 107, 116,
120, 143, 197, 204, 205, 208, 218,
229, 238, 242
Abazaca 97
ABD 49, 71, 79, 110, 123, 161, 170,
171, 186, 187, 256
Abhaz Derneği 229
Abhaz Dernekleri Federasyonu 97
ABHAZFED 97, 98, 177
Abhazy Cumhuriyeti 97
Adigece 97, 196, 197, 206, 215
Adriyatik 21, 22, 86
AFAD 174
Afet ve Acil Durum Yönetimi Baş-
kanlığı 174
Afganistan 87, 90, 114
Afyonkarahisar Karaçay Balkar
Kafkas Kültür ve Yardımlaşma
Derneği 172
Ahıskalı 50
Ahmet Yesevi Üniversitesi 141, 169
Ajans Kafkas 138, 234, 256
AK Parti 90, 92, 93, 94, 96, 97

AKBA 170, 171, 186, 235, 237, 249
AKBİR 171, 172
Akıncılar 90
Alanlar 119, 140, 160, 223
Alevi 26, 28, 73, 79
Almanya İslam Cemiyeti 198
Altın Ordu 42
American Karachai-Kavkaz Bene-
volent 170
Amsterdam 238, 239
Anadolu Ajansı 99, 125
ANAP 87
Anapa 44
ANASOL-M 92
Anavatan Partisi 87
Ankara Hareketi 26, 73
Arap 23, 24, 26, 37, 93, 94, 109,
155, 203
Arapça 94
Aras 42
Arnavut 23, 24, 26
As-Alan Kültür Derneği 167, 172
Aslar 160
Association 170, 171
Avar 44, 114

Avrupa Birliği 90
Avrupalı Karaçay Birliği 171
Avrupalı Karaçay-Balkarlılar Birliği 171
Avusturya 55, 57, 129, 198
Azerbaycan 31, 78, 103, 119
Azerbaycan Yardımlaşma Derneği 78
Azerbaycanlı 76, 226
Azeri 216

B

Baksan 59, 60, 213, 251
Balkanlar 20, 24, 31, 33, 45, 62, 89
Barış Süreci 94
Başhüyük 49, 117, 129, 154, 156, 157, 158, 166, 167, 171, 172, 181, 182, 201, 206, 207, 208, 215, 233, 238, 249, 250, 254
Başhüyük dergisi 182
Başhüyük Gençliği Kültür ve Kalındırma Derneği 166
Başhüyük Karaçay Kültür ve Yardımlaşma Derneği 157
Başhüyük Kuzey Kafkas Karaçay Malkar Derneği 166, 171
Batı Trakya Göçmenleri Yardımlaşma Derneği 78
Belpınar 167
Berlin 59, 67, 68, 74, 89, 114
Berlin Duvarı 89, 114
Besleney 91, 110, 111, 250
Beyaz Rus 65, 224
BİRKAFFED 95, 98, 177, 178
Birleşik Kafkas Derneği 229
Birleşik Kafkas Dernekleri Federasyonu 95, 149, 178
Birleşik Kafkasya Dağlıları Cumhuriyeti 6, 64, 65, 66, 68, 74, 77, 104, 131, 135, 138
Birleşik Kafkasya dergisi 135, 137

Birleşik Kafkasya Konseyi 149
Birleşmiş Milletler 236
Bizans 42, 203
BM 79
Boğaziçi Yıldızları 69, 70, 199, 214
Bolşevik 66, 69
Bolvadin Kuzey Kafkas Karaçay Yardımlaşma Derneği 172
Bosna 90
Boşnak 27, 28, 94, 95
Boşnakça 94, 95
Britanya 44
Bulgar 119, 160
Büyük Millet Meclisi 26, 32, 222

C - Ç

Caferi 28
Camağat 114, 176
Çeçen 37, 44, 50, 92, 93, 95, 96, 98, 99, 103, 114, 116, 120, 145, 204, 206, 214, 238, 242, 248
Çeçen İçkerya Cumhuriyeti 99
Çeçenya 38, 72, 90, 93, 95, 96, 98, 99, 103, 106, 116, 137, 138, 226
Çegem 216
CENTO 79
Çerkez Dernekleri Federasyonu 97
Çerkez Dili ve Edebiyatı Derneği 175
Çerkez İttihat ve Teavün Cemiyeti 24
Çerkez Kadınları Teavün Cemiyeti 24
Çerkezce 94, 196, 197, 215
ÇERKEZFED 97, 98, 174, 177
Çerkezya 85, 103, 109, 151, 208, 231
Çerkezya Yurtseverleri 208, 231
Çernobil 114
CHP 75, 79, 81, 168
Çifteler 167, 171
Çifteler Kafkas Karaçay Balkar Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği 167, 171

Çin 22, 86, 147, 203
Clifton 61, 170, 234, 235, 236, 237
Çözüm Süreci 94
Cumhuriyet Halk Partisi 28, 168

D

Dağıstanlı 67, 147, 242
Dağlı 111, 196, 211, 221, 222
Demokrasi ve Özgürlükler Adası 224
Demokrat Parti 79
Demokratik Açılım Süreci 94
Dersim İsyanı 73, 94
Dev-Yol 86
Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü 149
Diyanet İşleri Başkanlığı 73, 144
Diyanet Vakfı Yayınları 145, 250
Doğlat 160, 223
Doğu Türkistan Göçmenler Cemiyeti 78
Don Nehri 42
Dosteli Yardımlaşma Derneği 77, 78
DP 79
Drau Irmağı 57
Düzce 175, 196
Düzce Üniversitesi Çerkez Kültür ve Tarihi Öğrenci Topluluğu 175

E

Eğrisöğüt Köyü Yardımlaşma Derneği 172
Eğrisöğüt Yaylaspor 173
Elbrusoid 176, 215
Elbrusoid Karaçay-Balkar Vakfı 176
Elbruz 69, 157, 169, 199, 214
Elbruz Bilim ve Kültür Araştırmaları Topluluğu 169
Emirler 196, 216
Ermeni 23, 27, 34, 196, 204, 216

F

Fars 203
Fazilet Partisi 90
Filistin 37
Forum Gazetesi 186, 187
ForumUSA 187
Fransız Devrimi 25

G

gayrimüslim 23, 28, 29, 31, 34, 196
Genel Kurmay Başkanlığı 149
Glastnost 87, 113
Göçmenlere Yardım Derneği 78
Gölbaşı 172, 173, 206, 228
Grup Eliya 158
Guşha 211
Gürcistan 52, 103, 106, 115, 118, 119, 138, 226
Gürcü 85
Gürcüce 97

H

Haçlı Seferleri 20
Halkların Demokratik Partisi 228
Hanefi 28, 88, 90, 242
Hatay 62
Hazar Denizi 41
Hazarlar 140
HDP 228
Hilton Oteli 214
Hint 203
Hollanda 171, 237, 238
Hunlar 125, 140, 160

I - İ

İdil-Ural Yardımlaşma ve Kültür Derneği 78
İhlas Holding 187

- İkiz Kuleler 171
 İngiliz 24, 32, 57, 58, 198, 207
 Ingolstadt 238
 İnguş 114, 242
 İran İslam Devrimi 87, 90
 İscehisar 160, 223
 İslamcılık 22, 24, 25, 30
 İslamiyet 46, 96, 157, 203
 İsrail 27, 109
 İstanbul Kafkas Kültür Derneği 196
 İtalya 55, 56, 59, 68, 129, 198
 İttihat ve Terakki 24, 25, 31, 222
- K**
- Kabardey 52, 53, 64, 68, 99, 106, 108, 111, 114, 115, 116, 117, 143, 157, 160, 161, 189, 200, 206, 211, 213, 214, 219, 230, 231, 233, 242, 248
 KAFDER 96, 229
 KAFFED 95, 96, 97, 98, 177, 208, 228, 229
 Kafkas Derneği Genel Merkezi 96
 Kafkas Dernekleri Federasyonu 95, 149, 178
 Kafkas Dilleri ve Kültürleri Bölümü 163, 175
 Kafkas Halkları Konfederasyonu 115, 138
 Kafkas Halkları Kongresi 176
 Kafkas Karaçay Spor Kulübü 173
 Kafkas Türkleri 152
 Kafkas Vakfı 83, 91, 98, 141, 173, 179, 229, 255
 Kafkas Yıldızları 70
 Kafkasya Dağlıları Birliği Örgütü 66
 Kafkasya Dağlıları Halk Partisi 66, 136
 Kalmuk 52, 236
 Kama dergisi 185
- Kamatur 154, 158, 159, 180
 Kanjal Savaşı 99
 Kanuni Esasi 22
 Karaçay Kültür ve Dayanışma Derneği 173
 Karaçay Malkar dergisi 154, 156, 157, 180
 Karaçay Siteleri 156
 Karaçay Türkleri Camii ve Kültür Merkezi 170
 Karaçay Türkleri Eski Camii 170
 Karaçay-Balkar Kriz Yönetim Komitesi 174
 Karaçay-Balkar Milli Hükümeti 199
 Karadeniz 41, 43, 44, 107
 Karaman Türkleri 33
 Kayseri 172, 173, 211, 213, 215, 228, 231
 Kayseri Kafkas Derneği 211
 Kazakistan 51, 141, 148, 169
 KGB 198
 Kimmerler 160
 Kiril 124, 125, 154, 157, 186, 215
 Kıpçak 118, 123, 160
 Kırgızistan 51
 Kırım 24, 31, 45, 58, 74, 76, 78, 99, 204, 205, 209, 234
 Kırım Hanlığı 204, 205
 Kırım Türk Kültür ve Yardımlaşma Derneği 78
 Komünist 37, 78, 135, 206
 Komünizmle Mücadele Dernekleri 84
 Köndelen 99, 234
 Krasnodar 42
 Kumuk 65, 66, 67, 114, 120, 214, 219, 226, 253
 Kurtuluş Savaşı 25, 26, 28, 32, 73
 Kuşha 196, 222

- Kuzey Kafkas Karaçay Balkar Kültür ve Yardımlaşma Derneği 54, 167, 171, 253
 Kuzey Kafkas Karaçay-Balkarlar Kültür ve Yardımlaşma Derneği 136
 Kuzey Kafkas Kültür Derneği 231
 Kuzey Kafkas Türk Kültür ve Yardımlaşma Derneği 77, 78, 91, 135
 Kuzey Kafkasya Kültür Derneği 69, 80
 Kuzey Kafkasya Milli Komitesi 68, 136
 Kuzey Kafkasya Milli Merkezi 136
 Kürt 26, 37, 59, 79, 87, 93, 94
 Kürtçe 94, 95
 Küzgü dergisi 182, 183, 184
- L**
- Laz 23, 93, 94
 Lezgi 114, 145
- M**
- Macar 120, 236
 Maturidi 147
 Medine 220
 Mekke 220
 MHP 93, 146
 Milli Görüş 87, 89, 90, 92
 Milli Güvenlik Akademisi 149
 Milli İstihbarat Teşkilatı 225
 Milli Nizam Partisi 90
 Milli Selamet Partisi 81, 90
 Milli Türk Talebe Birliği 90
 Milliyetçi Hareket Partisi 93
 Mingi Tav Cıyım 169
 Mingitav dergisi 186
- Mingitav Karaçay-Malkar Bilim ve Kültür Araştırmaları Derneği 149
 Mısır 46, 59, 109
 Moskova 42, 182
 MSP 81
 Musevi 23, 27
 Mücadele Birliği 90
 Münih İslam Cemaati 55
 Müridizm 44
 Mütareke Dönemi 225
- N**
- Naçık 213
 Nartlar 122, 167
 NATO 79
 New Jersey 49, 61, 170, 174, 182, 184, 186, 234, 235, 236, 237
 New Jersey Ulu Camii 170
 New York 187, 237
 Nogay 116
- O**
- Oberdrauburg 57
 Odunpazarı 168
 Ogurlar 160
 Orhun Abideleri 203
 Orta Asya 21, 31, 32, 37, 50, 51, 52, 89, 125, 133, 172, 176, 244, 252
 Orta Doğu 96, 209
 Ortodoks 23, 33, 42, 43
 Oset 145, 230, 242
 Osmanlılık 22, 24, 30
- P**
- Paris 67, 69, 70, 74, 80, 223
 Perestroyka 87, 114, 200
 Pınarbaşı 172, 231
 PKK 89

R

Radio Liberty 129, 130
 Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 141
 Refah Partisi 90
 Reyhan 231
 Rodina Derneği 109
 RTÜK 141
 Rum 23, 27, 34, 196
 Rusya İç Savaşı 225
 Rusya Kültür Eğitim Yardımlaşma
 ve Dayanışma Derneği 175

S - Ş

Saadet Partisi 90
 Sabirler 160
 Sakalar 160
 Şam 48, 49
 Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı 68,
 69, 91, 254
 Samsun Birleşik Kafkasya Der-
 neği 137
 Sarayönü 201, 207, 208, 215, 233
 Şimali Kafkasya Cemiyeti Siyasi-
 yesi 24
 Sivas Kuzey Kafkas Kültür Der-
 neği 231
 Sırp 23
 SSCB 59, 79, 84, 87, 110, 113, 114, 132
 Stavropol 41
 Suriye 109, 174
 Suriyeli Karaçay-Malkar Türkleri
 Kriz Yönetimi Komitesi 174
 Süleymaniye Camii 162
 Sünni 28, 88, 90, 242

T

TADF 237
 Taksim Meydanı 86
 Tatar 31, 226

Tataristan 38
 Tavlu 111, 211, 221, 244
 Teşkilatı Mahsusa 24
 TGRT 187
 Tolstoy Vakfı 236
 Töre 114
 TRT 94, 95, 120
 TRT 6 94
 TRT Kurdi 94
 TRT Şeş 94
 Turancılık 202
 Turhal Karaçay Kültür ve Yardım-
 laşma Derneği 172, 173
 Türk Amerikan Dernekleri Fede-
 rasyonu 237
 Türk Dil Kurumu 44, 120, 149, 152,
 153, 169, 251, 255
 Türk Göçmen ve Mülteci Dernek-
 leri Federasyonu 77, 78, 249, 256
 Türk Ocağı 30
 Türk Silahlı Kuvvetleri 225
 Türk Yurdu 30, 142
 Türk Yurdu dergisi 30, 142
 Türk Yurtları Dergisi 53, 145, 166,
 252, 254
 Türkçülük 30, 31, 34, 35, 84, 202
 Türkistanlı 76, 78
 Türkistanlılar Yardımlaşma Der-
 neği 78
 Türkiye gazetesi 187
 Türkiye İşçi Partisi 80
 Türkiye Karaçay Malkar Dernek-
 leri Kriz Masası Yönetimi 174
 Türkiye Radyo Televizyon Kurumu 94
 Türkoloji 111, 120, 126, 132, 163,
 164, 175, 189, 243

U - Ü

Ubıh 103, 107
 United Islamic Center-Ulu Camii 170

Y

Uzunyayla 196, 230, 231
 Ülkü Ocakları 84, 85
 Ülkücü Yazarlar Derneği 146
 Ürdün 109, 238

V

Vardarlılar Derneği 78
 Varlık Vergisi 27, 32
 Varşova 66, 74, 114
 Varşova Paktı 114
 Volga 42, 52

Z

Zazaca 94

Yağlıpınar 206, 222, 228
 Yahudi 32, 38, 199, 200, 236
 Yalta Konferansı 57
 Yassıada 224
 Yazılıkaya 167, 221
 Yesevi 141, 169
 Yıldızeli 196, 216
 Yörük 233
 Yunan 23, 209

KARAÇAY- BALKARLILARIN KİMLİK ALGISI

Türklük, Çerkezlik, Kafkasyalılık

Karaçay-Balkarlılar, vatanları Kafkasya'dan tarihsel olaylar sebebiyle dünyanın farklı coğrafyalarına dağılan, sayıca az ama önemli bir halktır. Günümüzde büyük çoğunluğu hala Kafkasya'da bulunan Karaçay-Balkarlıların azımsanamayacak bir nüfusu da Anadolu'ya göç etmiştir. Türk dilli bir halk olan, Kafkas halklarıyla karışan ve İslam dinine inanan Karaçay-Balkarlıların mevcut etkileşimleri kimlik algılarında özgün bir çeşitlilik ve zenginliğe neden olmuştur. Türklük, Çerkezlik, Kafkasyalılık ve Müslümanlık etrafında örülen Karaçay-Balkarlıların kimlik inşasında; göç süreçleri, siyasi gelişmeler, aydınlar ve sivil toplum kuruluşları etkili olmuştur. Bu araştırmada Karaçay-Balkarlıların kimlik süreçlerine etki eden bütün bu olgular açıklanıp, sahada yapılan derinlemesine görüşmelerden yola çıkılarak uyum, geçişkenlik ve çatışma arasında Karaçay-Balkarlıların kimlik algısı ortaya konmuştur.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

